

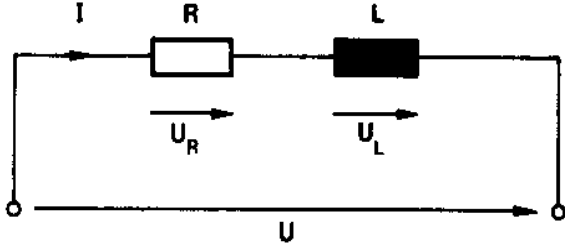
5.2 Direnç ve Bobin Seri Bağlanması

Genel

Bir direnç ve bobin seri devresine sinüs bir alternatif gerilim bağlanınca her iki parçadan da aynı akım geçer . Bobinin X_L Reaktif direnci U_R , U_C ve U gerilimleri

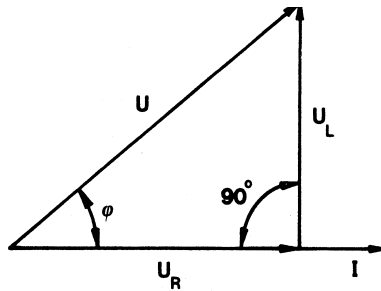
Faz kaymalarına sebep olur
.Bunlar bir çizgi Grafiği veya bir
ibre Grafiği (bk şek 5.2.2) ile
gösterilebilir .

arasında

Şekil 5.4.1

Gerilimlerin ibre Grafiği

Şekil 5.4.2

Dirençler de aşağıdaki gibi bir ibre grafiği ile gösterilir :

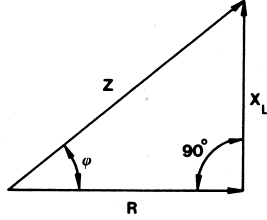
U_R = işleyici gerilim ,birim V

I = akım , birim A

U = görünür gerilim ,toplam gerilim , birim V

U_L = Reaktif gerilim , bobin gerilimi , birim V

φ = faz kayma açısı , birim $^{\circ}$
(derece)

R = işleyici direnç ,
Birim Ω
 X_L = bobin Reaktif
direnci ,
Birim Ω
Z = görünür direnç ,

Şekil 5.4.3

Akım ve gerilim arasındaki faz kayması yüzünden direnç ve bobin seri bağlanmasında bölük gerilimlerin ve bölük dirençlerin sayı değerleri düz olarak toplanamaz . Bunlar aşağıdaki formüllerle hesaplanır :

Görünür gerilim U :

$$U = \sqrt{U_R^2 + U_L^2}$$

$$U = Z \cdot I$$

Görünür direnç Z :

$$Z = \sqrt{R^2 + X_L^2}$$

$$Z = \frac{U}{I}$$

İşleyici direnç R :

$$R = Z \cdot \cos \varphi$$

Görünür direnç X_L

$$X_L = Z \cdot \sin \varphi$$

Faz kayma açısının tanjantı ve kosinüsü:

$$\tan \varphi = \frac{U_L}{U_R} = \frac{X_L}{R}$$

$$\cos \varphi = \frac{U_R}{U} = \frac{R}{Z}$$

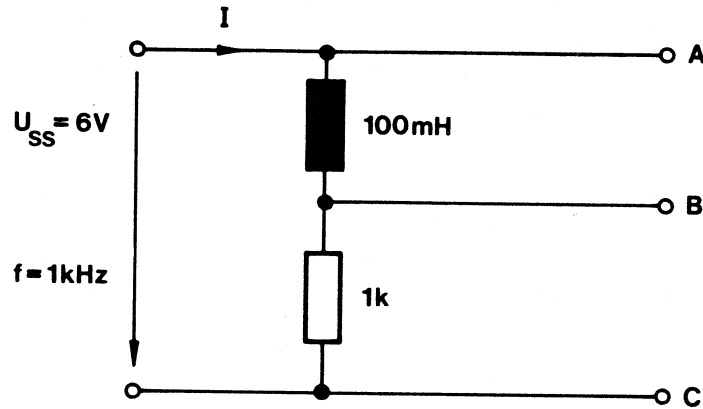
Ödev

Bir direnç ve bobin seri bağlamasında işleyici gerilim U_R , Reaktif gerilim U_L , akım I ve görünür gerilim U ile işleyici gerilim U_R arasındaki faz kayma açısı osiloskopa ölçülecek .

Görünür direnç Z , Reaktif direnç X_L ve görünür gerilim U ile bobin gerilimi U_L arasındaki faz kayma açısı hesaplanacak .

Bobinin kayıp direnci küçük olduğundan (13Ω) hesaplara katılmayacak .

Devre Şeması

Şekil 5.4.4

Parçalar ve Ölçü Cihazları

- 1 direnç $1 \text{ k}\Omega$ (2 W)
- 1 bobin 100 mH (13Ω ; $0,1 \text{ A}$)
- 1 kurma plası
- 1 Sinyal Jeneratörü
- 1 osiloskop
- fişler ve kablolar

	Devre Analiz-II Lab.	Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümü
		8.Hafta: a. Hafta Direnç -Bobin Seri Bağlama

Deneyin Yapılması

Deney 5.4.4 şemasına göre kurulacak , Sinyal Jeneratörü bağlanacak ve osiloskopa aşağıdaki gerilim ayarlanacak :
 $U_{ss} = 6 \text{ V (sinüs) ; } f = 1 \text{ kHz .}$

Bobinin (ölçü noktaları A – B) ve direncin (ölçü noktaları B – C) uçtan uca gerilimleri osiloskopa ölçülüp ” sonuçlar ve Değerlendirmeler ” bölümüne kaydedilecek .

Deneylerde şebeke üzerinden osiloskop ve üretici topraklarının birbirine bağlı olmamasına dikkat edilecek , gerekiyorsa ayırıcı transformatör kullanılacak .

Akım I dirence ($1 \text{ k}\Omega$) bitişik gerilimden hesaplanır .

Görünür gerilim U ve işleyici gerilim U_R arasındaki faz kaymasını ölçmek için osiloskop aşağıdaki gibi bağlanacak :

**Ölçü noktası A ile Kanal 1 (Y_1)
Ölçü noktası B ile kanal 2 (Y_2) , ters çevrilmiş
Ölçü noktası C ile toprak**

Osiloskop 5.4.5 şeklinin yanında gösterilen değerlere ayarlanacak . Görünen gerilim gidişi 5.4.5 şekline çizilecek ve faz kayma açısı φ bulunacak .

Devre Analiz-II Lab.

Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümü

8.Hafta: a. Hafta Direnç -Bobin Seri Bağlama

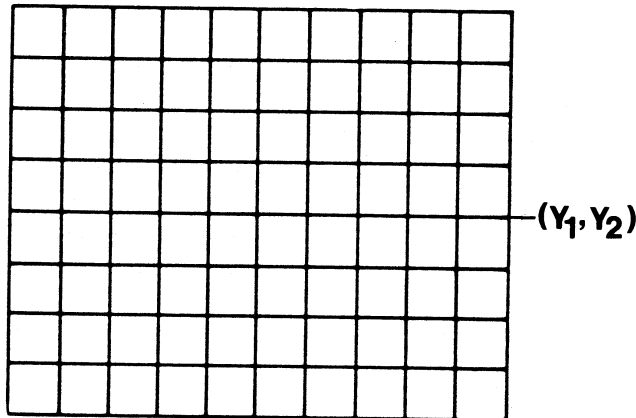
Sonuçlar ve Değerlendirmeler

Bobin gerilimi : $U_L =$

İşleyici gerilim : $U_R =$

Akım : $I = U_R / R =$

Görünür gerilim U ile işleyici gerilim U_R arasındaki faz kayma açısı φ

Ayarlamalar :

$X = 0,1 \text{ ms} / \text{bölüm}$

$Y_1 = 1 \text{ V} / \text{bölüm}$

$Y_2 = 1 \text{ V} / \text{bölüm}$

Trigger : Y_1

Notlar :

Y_1 : görünür gerilim

Y_2 : işleyici gerilim

Şekil 5.4.5

Devre Analiz-II Lab.

Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümü

8.Hafta: a. Hafta Direnç -Bobin Seri Bağlama

Devre süresi :

$$T =$$

Faz kayma açısı :

$$\varphi =$$

Reaktif direnç :

$$X_L = \omega \cdot L =$$

$$Z = \sqrt{R^2 + X_L^2}$$

$$Z = \sqrt{R^2 + X_L^2}$$

Görünür direnç :

Görünür gerilim U ile bobin gerilimi U_L arasında faz kayması :

$$\cos \varphi = U_L / U =$$